

Dinko Aračić, Kardinal Walter Kasper, *Martin Luther. Eine ökumenische Perspektive*, Patmos, Ostfildern, 2016., 94 str.

Prigodom 500. obljetnice nastanka reformacije, osoba i djelo Martina Luthera u središtu su crkvene i društvene pozornosti u Njemačkoj, što posebno dolazi do izražaja u izdavačkoj djelatnosti. Više od 400 knjiga posvećeno je tomu izvanrednu događaju, koji će se 31. listopada 2017. proslaviti kao nacionalni praznik. Glavnina objavljenih monografija potječe iz protestantske okoline. No i brojni katolici posegnuli su za perom da bi predstavili svoj stav o “velikom reformatoru”. Među njima je i kardinal W. Kasper koji Luthera promatra iz ekumenske perspektive.

Kasperova knjiga satkana je od sedam manjih dijelova. U predgovoru je riječ o brojnim pristupima Lutherovu djelu koje, uza sve to, u ovome posljednjem modernom vremenu ostaje nepoznato i nerazumljivo za kršćane obiju crkava. Upravo nepoznatost Reformatora i njegova iskoraka, tvrdi Kasper, predstavlja ekumensku aktualnost.

Djelo se otvara smještanjem Luthera u doba u kojem je živio: zalazak srednjega i počeo

tak novoga vijeka s otkrićem novoga svijeta i pojavom novih znanosti. Vrijeme je to u kojem je Crkvi nužna obnova “u glavama i udovima” (str. 13. – 18.). U drugom dijelu predstavljen je Lutherov pothvat koji nije bio jedino borba protiv kupovine oprosta, nego projekt sveobuhvatne obnove cijeloga kršćanstva počevši od evanđelja. “Kako pridobiti milostivoga Boga?” Prema Lutherovu mišljenju, Božja pravednost ne kažnjava, nego opravdava čovjeka po vjeri (str. 19. – 25.). U trećem dijelu pisac se pita zašto je umjesto obnove došlo do podjele kršćanstva. Citira Wolfharta Pannenberg koji tvrdi da nastanak luteranske Crkve nije uspjeh, nego poraz reformacije. Umjesto poziva na obraćenje i obnovu, Rim odgovara polemikom i osudom. U žučnoj raspravi i obostranu optuživanju obnovitelj postaje protestant, a na podjelu kršćanstva uz teološke utječu i politički čimbenici (str. 27. – 38.). U četvrtom dijelu (str. 39. – 47.) pisac se zapitao o protestantskoj tezi prema kojoj s Lutherom započinje novo doba u povijesti slobodne misli i

duha. I ranije od g. 1517. bilo je pothvata oko obnove kršćanstva. Moderno doba nije dijete jednoga jedinog izvora i principa, nego ima mnogo roditelja koji su sudjeluju u njegovu nastanku.

U petom dijelu Kasper promatra vrijeme ekumene i ponovnog otkrivanja katoliciteta (str. 49. – 57.). Prema njegovu uvjerenju, ekumenizam nije započeo u Edinburgu g. 1910., nego mnogo ranije, u doba humanizma. Ekumenizam se ne smije svesti jedino na konfesionalne odnose između katolika i protestanata, nego označava ponovno otkrivanje izvorne univerzalnosti (katoliciteta), koja se temelji na Isusu Kristu. Ekumenski susreti i razgovori pokazuju da mnoge suprotnosti među crkvama leže u nesporazumu i predrasudama. Počevši od jednoga krštenja, postoji više danosti koji ujedinjuju, negoli razdvajaju kršćane. Protestantски model crkvenog zajedništva i katolički model jedinstva Crkve ne mogu se spojiti. Obje strane žele jedinstvo, a ne slažu se u čemu se to jedinstvo sastoji i kojem cilju vode ekumenska nastojanja. Nedostaju vizije i obostrana dobra volja.

U šestom dijelu (str. 59. – 65.) riječ je o tome što Martin Luther može danas poručiti glede ekumenizma. Ni Luther

ni njegovi protivnici nisu bili ekumenski usmjereni, što je dovelo do proturječja i ukrućivanja na obje strane. Stanje se zaoštava počevši od evanđeoskih danosti Božje pravednosti i milosrđa koje naglašavaju Luther i Crkva bez izgrađene ekleziologije, pape i biskupa koji ustaju protiv reforme. Ekumenski dijalog novoga vremena vidi pisac kao “izmjenu darova”, neku vrstu receptivnog ekumenizma, učenja jednih od drugih, priznanja istine kod drugoga i vlastite slabosti. Taj smjer zacrtao je Drugi vatikanski sabor. Kasper zastupa pomirenu raznolikost koja zahtijeva obnovu i obraćenje vjernika i crkvenoga vodstva stavljajući u središte evanđelje milosti i milosrđa, što je bila Lutherova glavna zamisao. U sedmom, zadnjem dijelu (67. – 71.), raspravlja kardinal o Lutherovu nastojanju o evanđelju Božje milosti i milosrđa te pozivu na obraćenje. Jedno Božje milosrđe može zacijeliti rane koje je nanijela podjela na Kristovu Tijelu, to jest Crkvi na putu pomirene raznolikosti.

Kasperovo je djelce pretrađeno i prošireno predavanje koje je održao na poziv Gardinijeve zaklade na Sveučilištu Humbolt u Berlinu. Kardinal ne piše novu Lutherovu biografiju, nego Luthera znalački

smješta u društveno i crkveno okružje njegova vremena kako bi predstavio njegov iskorak za ekumenska nastojanja današnjega vremena. Čini to kompetentno kao teolog i ekumenist, koji kao dugogodišnji predsjednik Papinskoga vijeća za jedinstvo kršćana, kao rijetko tko s katoličke strane, poznaje prednosti i slabosti ekumene prema kojoj ne štedi kritičke poglede. Esej je zanimljiv i po tome što nastoji povezati Luthera i njegov iskorak iz 16. stoljeća sa zahtjevima

koje se stavljaju kršćanstvu u 21. stoljeću. Svojom željom za obnovom Crkve Luther se nalazi u sljedbi katoličkih obnovitelja Crkve poput Franje Asiškoga koji svojoj braći nalaže živjeti po evanđelju. U Lutherovu zahtjevu priziva na evanđelje Božjeg milosrđa i milosti prepoznaje kardinal Kasper važan odgovor na hitnost liječenja rana današnjega svijeta. Knjižica je dosad prevedena na šest jezika, među njima i na hrvatski u izdanju "Kršćanske sadašnjosti".